LIEPĀJA • SALDUS • TALSI • KULDĪGA • VENTSPILS

ZK

KAS KULTŪRĀ KURZEMĒ?

7

JŪLIJS / 2025

DZIRKSTELE BENZĪNA KANNĀ
jeb pretvalstiskā rokmūzikas universitāte

Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

Liepājas īpašās sajūtas un to nospiedumus Latvijas atmodā pārrunāja un izdziedāja Uldis Marhilevičs (no kreisās), Jānis Šipkēvics un Ieva Akuratere.

ĢIRTA GERTSONA FOTO

Roks noteikti ir vairāk nekā mūzika, īpaši Liepājā, kur leģendārais festivāls "Liepājas dzintars" bija gluži kā magnēts. Brīvdomība padomju gados šeit plauka un zēla gan aizliegtos darījumos ar jūrniekiem ostā, gan pagrīdes tikšanās reizēs, kur cilvēki klausījās "kaitīgo" Rietumu mūziku. Par Latvijas rokmūzikas ietekmi uz pārmaiņām sabiedrībā kultūrvietā "Pegaza pagalms" vēstīja "Kultūrpiedzīvojums (p)ar roku".

ROKENROLA ĒRAS ZELTA LAIKMETS

Par to, kā tas bija – izdzīvot radošām personībām, kalpot padomju varai un saglabāt savu iekšējo būtību –, ar mūziķiem Ievu Akurateri un Uldi Marhileviču sarunājās Radio SWH un Radio SWH TV līdzdibinātājs un vadītājs, grāmatu "LV TOP 100" un "Ar dziesmu par dzīvi" autors un televīzijas raidījuma "Labvakar" žurnālists Jānis Šipkēvics vecākais.

"Es aizbēgu no tām Rīgas skolām, atbēgu uz Liepāju un 16 gados iestājos aktieros. Oļģerts Kroders mani pieņēma," stāstīja I. Akuratere. Viņas dzimšanas diena ir 22. aprīlī, kad arī padomju vadonim Ļeņinam. "Atceros brīnišķīgu vakaru kopā ar kursa biedriem mazajā zālē, kur čupojāmies. Man naktī draugi pēkšņi atnes ziedus! Domāju, kur un kā viņi naktī dabūjuši? No Ļeņina pieminekļa. 1978. gadā Liepājas universālveikalā uzvilka sarkanbaltsarkano karogu, kas bija pirmais pēc Otrā pasaules kara. Un vēl pēc gada, es domāju, ka tā bija politiska akcija, tika aizdedzināts paklājs Liepājas teātra otrā stāva foajē," viņa atcerējās.

J. Šipkēvics un U. Marhilevičs ir bērnības draugi un skolas biedri 1. vidusskolā. "Skolas zālē 23. februārī un 9. maijā nāca vīri ar daudzām medaļām pie žaketēm. Tie bija garlaicīgi pasākumi un galīgi negāja kopā ar to, ka pirms tam man Uldis rādīja "Emerson, Lake & Palmer" plati "Brain Salad Surgery" par to, ka smadzenes vajag iestādīt mazliet savādāk, nekā padomju virsnieki mums stāstīja," atcerējās Jānis.

"Ar laika atkāpi mēs dažreiz to visu pārāk dramatizējam," atzina Uldis. "Mēs augām, bija tā, kā bija, un mēs dzīvojām ar to. Un mūsu vecāki dzīvoja ar to, un viņi necentās pārlieku mūs izglītot par vēstures lietām. Tagad es saprotu, kāpēc. Viņi bija ļoti uzmanīgi, jo tādi bija laiki. Tad pienāca vecums, kad mēs paši sākām spuroties." Viņš bija 5. klasē, kad no jūrniekiem, no Rīgas lēnītēm sāka ienākt skaņu plates un lentes. Puikas dibināja grupas, piemēram, atdarinot "Bītlus". "Mēs varam būt laimīgi, jo esam dzimuši rokenrola ēras zelta laikmetā. Tagad saprotams, ka tas mūzikā ir kā Bēthovens, Mocarts, Bahs, tikai rokenrola veidā," pauda mūziķis.

Ievas brālis Mārtiņš bija pusotru gadu vecāks, viņš tiecās uz mākslas izgaršošanu un pasaules apjausmu. Tajā pašā piecstāvu namā dzīvoja Valdis Vanadziņš, pazīstamā pianista Kristapa Vanadziņa tēvs. "Mārtiņš kopā ar Valdi muzicēja, iegādājās lielo bungu komplektu un ik dienu spēlēja visā skaļumā. Mūsu māmiņa Līvija Akuratere strādāja Zinātņu akadēmijā, tur bija arī komponistu nodaļa. Caur vienu komponistu mēs pa kluso dabūjām "Led Zeppelin", "Deep Purple", "Uriah Heep", "Pink Floyd" un caurām dienām savā otrā stāva dzīvoklī pilnā skaļumā klausījāmies rokmūziku. Tur es to sasūcos un pat iemācījos, jo mēs ilgstoši to darījām," stāstīja I. Akuratere. Liepājā jaunieši sazin kā bija dabūjuši rokoperas "Jesus Crist Superstar" plati. "Slepeni atnācām, izslēdzām gaismu un klausījāmies," atklāja dziedātāja.

Pēc pamatskolas beigšanas U. Marhilevičam vajadzēja izšķirties, vai iet blakus Ausekļa ielā uz mūzikas vidusskolu, vai tālāk, uz Alejas ielu, mākslas skolā. "Skolā zīmēju karikatūras un biju iedomājies, ka esmu labs mākslinieks. Bet pamatjautājums bija tas, ka mākslas skolā puikām atļāva nēsāt garus matus, bet mūzikas skolā 1972. gadā viss vēl bija pēc "veciem gostiem". Beigās mamma teica: "Tu taču, Uldi, spēlē, ej uz mūzikas skolu." Tā arī izdarīju," viņš pastāstīja. Jānim bija tā laime ik pa laikam saņemt paciņas no Kanādas. Mūzikas skolas laikos viņš apgādāja Liepāju ar tā saucamajām kontrabandas platēm, košļājamo gumiju. Jānis smejas, ka no vienas tāfelītes sanāca pieciem puikām. Ieva atminas, ka Liepājā no ostas pa sazin kādiem ceļiem tikusi pie banāna, kas bijis ārkārtīgi garšīgs. "Es līdz kādai 10. klasei nezināju, kā ananass izskatās," atklāja Jānis.

Toties Liepājā labi zināja, kur tikt pie aizliegtas mūzikas. "Velnciemā bija melomāns Dainis, un visi zināja, ka viņam ir ieraksti. Tāpat visi zināja, kur Brīvzemnieka un Vītolu ielā ir ***točkas***. Bija zvans, un cilvēki sanāca kopā. Nekādas bohēmas. Visi apsēdās, un tad viens prezentēja plati. Visi klausījās 40–45 minūtes. Līdz ar to mana laika jaunatne bija fantastiski muzikāli izglītota," teica U. Marhilevičs. J. Šipkēvics piebilda, ka 70. gados rokmūziķi izdeva ikoniskas vērtības un "skaņu plates bija mūsu universitāte".

"Košļāt gumiju, nēsāt apaļus auskarus, filmēties ar bārdu, vilkt puķainas kļošenes – tas viss bija pretvalstiski," stāstīja I. Akuratere, pieminot, ka grupa "Pērkons" tika aizliegta divas reizes. Tās līderis Juris Kulakovs bija izsaukts pie kultūras ministra un ieradies, košļājot gumiju. Juris stāstīja, ka Kaupužs viņam kaut ko pārmetis un tad bļāvis: "Cirks ir beidzies! Solidaritātes laiki ir beigušies! Padomju valsts nekad nav bijusi tik stipra kā tagad!"

BRĪVĪBAS UN ALKU IZTEIKSMES HIMNA

"Pirmie "Liepājas dzintari" bija šoks pilnīgi visiem," uzsvēra J. Šipkēvics. "No Rīgas sabrauca esošie un nākamie hipiji, kuri sajuta, ka beidzot Latvijā ir vieta, kur rokmūzikas brīvdomības gars var izpausties pilnā augumā." Latvijas mūziķi un klausītāji ieraudzīja, cik daudz līdzdomātāju ir citās republikās, no kurām sabrauca grupas.

Nekārtību dēļ pēc igauņu grupas "Polifons" koncerta festivālu aizliedza rīkot uz daudziem gadiem. "Neaizmirstams brīdis, kad izlepušie liepājnieki, atgāzušies vērtētāji meta kaunu pie malas, un pats mierīgākais cilvēks, ko zālē redzēju, bija uzkāpis ar kājām uz sola un mētāja pa gaisu jaku. Pirmo reizi redzēju, kā mūzika var novest tādā harmonijā, iekšējā protestā. Mēs nesapratām, par ko viņi dzied, bet tā enerģija, ar ko "Polifons" paņēma, bija kā dzirkstele benzīna kannā," atceras J. Šipkēvics. "Kāds pilsētas funkcionārs pieņēma visneveiksmīgāko lēmumu, liekot miličiem apturēt koncertu un publiku izdzīt ārā. Skaidrs, ka viss, kas pūlim pagadījās pa rokai, nākot pa Komjaunatnes (tagad – Peldu) ielu, kāpināja dusmas." Jānis redzēja, kā viņa draugs ar niknumu acīs kā bullim, kas gatavs visu noslaucīt savā ceļā, paņēma lielo miskasti un iemeta tramvajam starp vagoniem tā, ka tramvajs tur arī palika. "Tajā brīdī sapratu, ka esmu dumpja dalībnieks, sajutu apkārt domubiedrus, ka esam spēks, ar ko rēķināš."

J. Šipkēvicam ir savs pētījums par populāro dziesmu "Liedagā", kuru "Pegaza pagalmā" sanākušie dziedāja kopā. 1968. gadā padomju tanki iebrauca Prāgā, un visi saprata, ka nekad neviens nevienu valsti no Padomju Savienības nepalaidīs. Palika vienīgā iespēja fiziski aizmukt. Bēgļi izmantoja zvejnieku kolhoza "Boļševiks" zvejas tralerus, ar piepūšamām laivām no Liepājas muka uz Zviedriju. Noķertajiem draudēja nāvessods par dzimtenes nodevību. Un šajā gadā žurnālists Jēkabs Rūsiņš uzrakstīja dzejoli "Liedagā". Imantam Kalniņam, kurš tolaik sakomponēja nemirstīgās dziesmas Liepājas teātra izrādēm, bija grupa "2×BBM", kurai viņš uzrakstīja šo dziesmu. "Tāpēc es uzskatu dziesmu "Liedagā" par pirmo latviešu brīvības un alku izteiksmes himnu. 1968. gada kontekstā dziesma pavisam citādi izskatās," teica Jānis. "Atnāc, draugs, pretī man liedagā..." – taču Liepāja ir slēgta kara osta, katru vakaru traktors noecē jūrmalu, tā pasakot, ka šeit ir Padomju Savienības galējā robeža. "Brīvība atnāca līdz šim priekškaram, te nosēdās, un mēs, liepājnieki, to akumulējām. Pirmie to saņēma muzikanti, aktieri, žurnālisti, mākslinieki, kino darbinieki. Mēs kā saules baterijas brīvību varējām nest tālāk," viņš skaidroja.

"Liepāja ir brīnišķīgs salikums – spēks, ilgas, un dvēsele visu laiku grib gavilēt un saukt. Ja to visu saliek kopā, iznāk kaut kas liesmains un ļoti skanīgs, tas īpašais Liepājas gars," diskusijai punktu pielika I. Akuratere. ■

LAIKA GLABĀTĀJS

Neskaitāmi daudz vēstures "loku". Katru kadru vispirms izpēta datorā, tad izlemj, vai saglabājams.

Zigmunds Zaļenko digitalizē padomju laikos slavenu fotoamatieru fotogrāfijas. Viņu arhīvi ir nerediģēti, tāpēc apjausma par filmiņu saturu tiek meklēta, aplūkojot tās pret gaismu.

IEVAS VILMANES FOTO

Ieva Vilmane, "Saldus Zeme"

Zigmunds Zaļenko Saldus novadā ir vienīgais, kurš gadiem ilgi sistemātiski digitalizē un sabiedrībai parāda 1965. gadā dibinātās Latvijas kinoamatieru biedrības Saldus rajona nodaļas biedru filmas un fotogrāfijas. Ja nebūtu viņa, daudzas liecības būtu izmestas mēslainē.

IZCEĻ NO ATKRITUMIEM

Zigis, kā viņu dēvē gandrīz visi, moderniem datu nesējiem saprotamā valodā "pārtulkojis" mūsu pusē slavenu kino un foto amatieru arhīvus, kuros ir neskaitāmi daudz fotofilmiņu, kinolenšu, diapozitīvu, videokasešu, audiokasešu un citu audiovizuālu datu nesēju. Kāda amatiera mūža darbs, par laimi, nonāca Saldus novada Zirņu pagastā, foto un video amatieriem veltītā ekspozīcijā "Ziķu" saimniecībā, bet vairāki arhīvi burtiski izcelti no atkritumiem un drazām.

Zigmunds Zaļenko urbjas cauri visam, kas nonācis viņa rokās. Lai gan darbs dzen darbu, viņš neatsaka atmiņas institūcijām tikt skaidrībā, kādas bildes un filmas tās noglabājušas savās krātuvēs. Piemēram, pēc pētniecības amatiera Izidora Broka nāves visa viņa iedzīve nonāca pašvaldības, precīzāk, Blīdenes pagasta bibliotēkas, ziņā. Mantu kalns tik neiedomājami liels, ka gadiem nesaprata, kā lai iesāk šķirošanu. Nesen bibliotēka sāka rīkoties un vienojās ar Zigmundu Zaļenko, ka viņš tiks skaidrībā par daudzajiem fotonegatīviem.

Saldus rajona kinoamatieru darbi ir vajadzīgi tautas vēstures ainavā, apliecinājis Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs. Z. Zaļenko un "Ziķu" saimnieks Andris Bušinskis tam vairākos vedumos nogādājuši kinoamatieru darbus. Iestāde ir pārslogota, tāpēc saldenieku kastēm un filmu ruļļiem jāgaida ļoti garā rindā. Darbības pasteidzināšanai Zigis ar domubiedriem piesaistīja finansējumu un iegādājās speciālu aparatūru, lai astoņu milimetru filmas un fotogrāfijas kvalitatīvi digitalizētu Brocēnos. Vēl viņš par 20 eiro mēnesī abonējis attēlu uzlabošanai vajadzīgu programmatūru. Mini laboratorijai izbrīvēta vieta Brocēnu kultūras centra pagrabstāvā, kur Zigis ikdienā vada tehniskās jaunrades pulciņu "Ripo auto!".

CILVĒKI IECIENĪJUŠI VECOS VIDEO

Digitalizēšana viņam ir brīvprātīgais darbs, kuram atvēl gandrīz visu brīvo laiku, lielākoties krēslas stundas. "Ja es būtu pensijā un man nevajadzētu strādāt algotu darbu, visa sabiedrība iegūtu! Pa visiem šiem gadiem neesmu digitalizējis pat pusi savākoto materiālu," brocenieks rēķina. Viņaprāt, digitalizēšanu nedrīkst palēnināt vai pārtraukt, jo video un fotogrāfijas interesantas tikai aculiecinieku paaudzei. Vēlāk interese ir vien zinātniekiem un pētniekiem.

"Gribu maksimāli savākt Saldus un Brocēnu vēsturi, tāpēc arī kolekcionāriem esmu lūdzis padalīties ar saviem eksponātiem un atļaut tos nokopēt. Ir, kas piekrīt, bet daži atsaka. Viņi uzskata tā: ja retu kadru būs redzējuši daudzi, tas vairs nebūs ekskluzīvs. Es dzīvoju pēc citādākas filozofijas – rādu cilvēkiem visu, kas nonācis manās rokās," brocenieks pamato, kādēļ viņš vairāk nekā 10 gadu uztur Brocēnu un Saldus vēsturei veltītas lapas sociālajos medijos.

Digitālā vēsture piesaista lielu auditoriju, lai gan neņem vērā ierakstu popularitātei svarīgus kritērijus. "Cilvēki garus video neskatoties, taču Saldus un Brocēnu vēstures lapās vismaz 10 000 cilvēku noskatās 20, pat 40 minūšu ierakstus," Zigmunds min spilgtu piemēru. Skatītāju reakcija un replikas liecina, ka pagātnes liecības gan paplašina sarunu tēmu loku un satuvina cilvēkus, gan izraisa strīdus. "Man pārmet, ka ne visām fotogrāfijām un video esmu norādījis datumu, bet nevaru norādīt to, ko nezinu. Maz ir to kinoamatieru, kuri precīzi norādījuši, kas kurā foto vai videolentē fiksēts. Manās rokās nonāk "anonīmas" filmiņas; kas tajās fiksēts, jānoskaidro mums visiem kopā," Zigmunds izceļ sabiedrības nozīmi.

Kolektīvā atmiņa glabā apbrīnojami daudz vērtīgu ziņu, tās visbiežāk "uzpeld" internetā, kad skatītāji komentē digitālās galerijas. Zigmunds Zaļenko teic, ka uz cilvēku atmiņu var paļauties, tomēr laiku pa laikam jucekli izraisa viltus atmiņas. "Cilvēki atceras to, kā nekad nav bijis. Par viltus atmiņām pārliecinājos, internetā publicējot kāda kioska fotogrāfiju. To izkadrēju no video, tāpēc skaidri zināju, ka objekts atradās pie kādreizējā Brocēnu cementa un šīfera kombināta. Cilvēki apgalvoja, ka šo kiosku atceras pavisam citās Brocēnu vietās. Kad ieminējos par kombinātu, kāds visai asi man aizrādīja, ka tajā laikā nebiju dzimis, tāpēc nevaru zināt. Diskusija norimās tikai pēc tam, kad publicēju video," atceras brocenieks.

SASTOPAS AR AIZLIEGTO VĒSTURI

Misijas darbs reizēm aizķeras arī aiz cilvēku iebildumiem par viņu privātuma pārkāpšanu, tādēļ vēstures liecību krājējs regulāri konsultējas ar Datu valsts inspekciju. Palīdz arī paša principialitāte. "Nekad nepublicēju cilvēkus pozās un situācijās, kurās negribētu redzēt sevi. Amatieru arhīvos glabājas arī inkognito faili, piemēram, ar slepeno kameru ierakstītas sarunas un nofilmētas situācijas – kinoamatieri neatpalika no "Aizliegtā paņēmiena" žurnālistiem. Ir arī Saldus rajonā uzņemtas pikantas fotogrāfijas. Autori tās nevienam nerādīja, tāpēc arī es to nedarīšu. Ne pēc savas gribas nerādu Saldus rajonā slavena kinoamatiera Kārļa Jankovska dokumentālās filmas. Ļoti gribētu, bet tuvinieki neatļauj. Latvijas Nacionālā arhīva eksperti paskaidroja, kāpēc man viņu prasība jāievēro. Nav zināms, ka Latvijā tuvinieki neļautu publiski parādīt vēl kāda kinoamatiera darbus.

Diezgan daudz pats filmēju, jo kādam jāfiksē arī šodiena. Man aizliedza publicēt brocenieka Dona koncertu Brocēnos, ir vēl citi momenti, kurus kāds neļauj publiskot. Smejos, ka man ir arī aizliegtā vēsture. Lai nu paliek neparādīta," Zigmunds atmet ar roku.

Paša uzfilmētos video viņš taupa – parādīs tikai pēc gadiem 10–20, jo tad cilvēku izbrīns un prieks būs daudz lielāks. Viņš atdarina kinoamatiera Friča Levenoviča rokrakstu – nīgrandnieks saviem ļaudīm bijis līdzās visos nozīmīgos notikumos, piemēram, barikādēs. Vecmeistars ciemus un pilsētas tvēris kopskatā un atsacījies no tuvplāniem. Zigis dara tieši tāpat, tāpēc viņa videofilmas skatītājam uzriez atklāj, kā laiks izmainījis vietas.■

Mīlestība ezera vidū

Agnese Kuplēna, "Talsu Vēstis"

Augusts Usmas ezerā šogad sevi pieteiks ar skanīgu notikumu "Usmas saulrieta sonāte 2025". Jau desmito gadu šis ir gaidīts brīdis tā galvenajam rīkotājam Naurim Puntulim, kuram pie Usmas pieder neliels īpašums. "Ideja radās kā mīlestība pret Usmas ezeru. Un mīlestība ir tā, kas katru gadu šo entuziasmu liek turpināt," stāsta mūziķis, politiķis un pasākuma organizators.

LAI LABĀK ĶERAS

Koncerts pirms saulrieta ļauj baudīt mūziku burtiski ezera vidū, skatuve pontonlaivā atrodas netālu no Mazalksnītes salas. Viss, kas tiek lūgts klausītājiem – laikus atbraukt, noenkurot peldlīdzekļus un koncerta laikā netrokšņot.

N. Puntulis skaidro, ka "Usmas saulrieta sonāte" ir koncerts ezeram, zivīm un visiem, kuri mīl Usmu. Mūziķis ir pateicīgs skatītājiem par vienmēr jūtamo cieņpilno attieksmi pret notikumu. Klausītāji apzinoties, ka skaļa uzvedība ūdens braucamrīkos var traucēt koncerta norisi, tāpat neapdomīga rīcība var novest pie kādas nelaimes, taču visi koncerti ir notikuši bez liekiem incidentiem un ar lielu tuvības sajūtu.

Tas, ka katru gadu klātesoši ir Raimonds Ozols un Raimonds Macats, neesot sagadīšanās. "Mēs visi esam cietuši no mīlestības – es viņus ar Usmu saslimdināju," atzīstas mākslinieks un piebilst, ka šīs jūtas radušās, makšķerējot ezerā, tāpēc kungi sevi dēvē par trīs vīriem laivā.

"Mēs izmēģinājām visu ko, lai labāk ķertos zivis. Nelīdzēja ne konjaks, ne cigarete," smejas N. Puntulis. Tad Macats esot no kabatas izvilcis mutes harmonikas un sācis spēlēt. "Neatceros, vai zivis sāka labāk ķerties, bet tajā brīdī secinājām, ka mums neķeras tāpēc, ka nevar no ezera tikai ņemt, tam ir arī kaut kas jādod pretī. Tā dzima ideja par "Usmas saulrieta sonāti"," stāsta viens no idejas autoriem. Viņš piebilst, ka visi, kas iesaistās koncerta rīkošanā un muzicēšanā, dara to bez maksas, jo "tas ir mīlestības darbs".

USMAS EZERA ĢIMENE

"Tā kā ar ģimeni dzīvojam pie Usmas ezera Puntulim tieši kaimiņos, tad bijām daļēji klāt idejas tapšanai un tikām uzaicināti uz pašu pirmo sonāti," atceras talsenie-ce Baiba Demberga. "Ideja par koncertu uz ezera tajā laikā bija kaut kas unikāls, tāpēc uzreiz bija skaidrs, ka noteikti jādodas. Klausīties mūziku uz ezera ir iespaidīgi un pavisam citādāk nekā koncertzālēs. Jā, varbūt vējš aizpūš kādu noti, laiva sagriežas otrādi, un pēkšņi nav redzama skatuve, bet tas piedod īpašu šarmu. Uz koncertiem braucām ar tēta motorlaivu, jo katram cienīgam Usmas ezera makšķerniekam tāda ir. Ir kompānijas, kas savus braucamos izpušķo, uzklāj svētku galdu un pat dejo. Cilvēki vienmēr ir smaidīgi, pozitīvi, to sajūtu grūti aprakstīt. Un interesanti, ja Usmas ezerā ir vējš un lieli viļņi, tad pie Mazalksnītes salas, kur koncerts notiek, vienmēr ir mierīgi. Pieļauju, ja būtu pērkona negaiss, tas vēl piešķirtu odziņu, nevis izbojātu. Man atmiņā palicis pirmais koncerts, kas šķita visintīmākais, jo vēl nebija tik populārs. Bija ļoti mazs plosts skatuvei, arī skatītāju nebija daudz. Likās, ka kopā sanākusi Usmas ezera ģimene un bauda svētkus."

Iluta Backāne ir viena no tām, kas palīdz koncertam tapt, taču reizē to izbauda arī kā skatītāja. "Ir ļoti daudz airu laivu, ir jahtas, motorlaivas, plosti, katamarāni, SUP dēļi – ar ko vien katrs spējis tikt, un cilvēku ir daudz. Vakaru publika bauda dažādi – kāds dzer šampanieti, cits ēd uzkodas, kāds klusībā klausās, bet citam bērniņi *čivina*, vēl kāds dejo... Odi ne reizi nav traucējuši, vienreiz lija lietus, bet koncerts bija tik skaists, ka tas netraucēja." I. Backāne atzīst, ka "Usmas saulrieta sonātei" noteikti ir savs šarms, akustika ezerā ir ļoti laba un pēdējā dziesma vienmēr izskan, saulei norietot.

JUBILEJAS JAUDA

Saulrieta koncerts Usmas ezerā parasti notiek trīs daļās: pirmajā daļā klausītāji var baudīt klasisko mūziku, otrajā daļā – pasaulē slavenas dziesmas, bet noslēgums veltīts latviešu mūzikai. Un mākslinieku sastāvs šogad būšot ekselents – labākais no visa, kas bijis.

Jubilejas koncertā piedalīties aicināti visi mūziķi, kam bijusi pieredze muzicēt ezerā. "Tie, kas varēja, atsaucās. Līdz ar to mākslinieku skaits ir kupls. Tagad man ir problēma salikt programmu tā, lai katram tiek kāds priekšnesums," prāto N. Puntulis. Specifika ir tāda, ka pasākuma laiku arī nedrīkst ievilkt garumā, jo drošības apsvērumu dēļ tas nevar notikt tumsā, tātad līdz ar saulrietu koncertam jābeidzas. "Agrāk par astoņiem vakarā arī nevaram sākt, jo cilvēkiem jāpaspēj atbraukt pēc darba."

Par saulrieta sonātes himnu kļuvusi komponista Ulda Marhileviča dziesma "Lūgums", jo Morica sala, kas dziesmā apdziedāta, ir tieši Usmas ezerā. Šis gads izcelsies ar to, ka pie klavierēm sēdīsies dziesmas autors, kurš solās nospēlēt arī citas savas dziesmas. Kā vēl vienu īpašu notikumu gaidāmajā koncertā N. Puntulis min ne mazāk leģendārās Raimonda Macata dziesmas "Ziemeļvējā" atskaņošanu.

N. Puntulis pačukst, ka esot arī runājis ar Talsu slavenāko Raimondu, tas ir, Tigulu, par to, ka vajadzētu apmainīties ar ielūgumiem abu rīkotajos mūzikas pasākumos – N. Puntulis varētu piedalīties Tiguļkalna koncertā, bet R. Tiguls – "Usmas ezera saulrieta sonātē". Vai muzikālais darījums notiks? Kā saka N. Puntulis, tad jau redzēs.

ROMANTIKA UN MŪZIKA SATIKSIES

Kad saulīte jau norietējusi, klausītāji klusiņām izklīst pa Usmas ezeru. Šogad ar publiku kopā saulrietu sagaidīs tādi mākslinieki kā Māris Žagars, Inga Šļubovska-Kancēviča, Kristīne Zadovska, Mārcis Auziņš, Valters Pūce, Ilze Lejiņa, Freds Ormāns, Lueta Žagare, bet īpašais viesis būs Uldis Marhilevičs. Ieeja vai, precīzāk sakot, pielaivošana – bez maksas.

Par kopējo noskaņu, kāda valdīs šī gada pasākumā, tās rīkotājs saka, ka to raksturojot divi vārdi – Liepāja un Francija, jo izskanēs vairākas Liepājas skarto mūziķu dziesmas un gaisā virmos francūžiem pazīstamā romantika.

"Katrs šī koncerta apmeklētājs savā ziņā kļūst par tā dalībnieku, jo nokļūt līdz norises vietai nav nemaz tik vienkārši. Tie, kas to var, automātiski kļūst par dalībniekiem," ir pārliecināts organizators. Viņš arī uzsver, ka šis nav šovs, tāpēc lūgums klausīties koncertu un uz saviem plostiem ballīti nerīkot.■

"Usmas saulrieta sonāte" ir koncerts ezeram, zivīm un visiem, kuri mīl Usmu.

Koncertā var redzēt dažādus ūdens transportlīdzekļus, ir kompānijas, kas savus braucamos izpušķo, uzklāj svētku galdu un pat dejo.

Pagājušā gada mūziķi pirms koncerta. Raimonds Macats (no kreisās), Jolanta Strikaite-Lapiņa, Rihards Zaļupe, Lueta Žagare, Nauris Puntulis, Gints Smukais, Intars Busulis un Māris Žagars. BIEDRĪBAS "USMAS KRASTS" FOTO

Teātris

◊ 2. augustā **Laucienes estrādē** (sliktu laikapstākļu gadījumā – kultūras namā) amatierteātra "Terada" viesizrāde "Sievasmātes labā sirds".

◊ 11. augustā **Upesgrīvā, "Rūķos",** Mārtiņa Vilsona dzejas izrāde "Čaks. Vilsons. Iedomu spoguļi"; 12. augustā dzejas un mūzikas izrāde "Ziemeļnieks", bet 13. augustā A. Čaka erotiskā dzeja "Mīlestības gads".

◊ No 21. līdz 24. augustam **Liepājas teātrī** notiks starptautisks festivāls "Teātris tuvplānā", kurā varēs noskatīties teātra izrādes no Somijas, Polijas un Lietuvas, kā arī Liepājas teātra iestudējuma "Vientuļākā aita pasaulē" pirmizrādi. Būs arī bērnu rīts, lugu lasījumi un sarunas ar māksliniekiem.

◊ 22. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** būs skatāma izrāde, viesību komēdija "Mani mīļie radiņi".

Mūzika

◊ 1. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** izskanēs grupas "Credo" 50. jubilejas koncerts.

◊ 1. augustā Saldus novada **Lutriņu stadionā** pasākuma "Kantri piestāj Lutriņos" 5. jubileja. Koncertēs Edvards Strazdiņš, ballē spēlēs duets "Tomēr jāpadomā".

◊ 1. un 2. augustā **Liepājas pludmalē** noritēs festivāls "Summer Sound 2025", kurā uzstāsies zviedru elektroniskās deju mūzikas sensācija Galantis, platīna hitmeikers no UK Jonas Blue, būs ukraiņu Go_A Dj sets, igauņi no ASV "Ruta", "Labvēlīgais tips" un citi.

◊ No 1. līdz 17. augustam dažādās vietās **Dienvidkurzemes novadā** norisināsies festivāls "Rimbenieks". Jau piekto gadu Liepājas Simfoniskā orķestra mākslinieki kopā ar draugiem un domubiedriem dosies ceļojumā pa novadu, lai piepildītu ar mūzikas skaņām kultūras namus, baznīcas, seno muižu ēkas un citas vietas.

◊ 2. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** gaidāma "Jautrā aktieru vasaras balle" ar populāriem Latvijas aktieriem.

◊ 9. augustā Saldus novada **Jaunauces pilī** kamermūziķas svētki "Šūbertiāde 2025", kuros skanēs austriešu komponista Franča Šūberta vokālā un instrumentālā kamermūzika. Dziedātāja Vizma Zvaigzne, kura dzīvo starp Amsterdamu un Berlīni, kopā ar Hamburgā dzīvojošo pianisti Lindu Leini izpildīs Šūberta vokālas mūzikas pērles. Programmu bagātinās izcilā čelliste Guna Šnē, tenors Jānis Kurševs un klavieru virtuozs Rihards Plešanovs.

◊ 10. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** "Latvian Blues Band" 25 gadu jubilejas koncerts. Viesi: Big Daddy Wilson un Ieva Kerēvica.

◊ 15. un 16. augustā **Brocēnu pilsētas svētkos** koncerti, izrādes, radošas un sportiskas nodarbības. Galvenie mākslinieki – Olga Rajecka un Ivo Fomins.

◊ 17. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** Tutas koncertuzvedums bērniem "Lapsas dzimšanas diena".

◊ 23. augustā **Talsu Sauleskalna estrādē** kristīgās mūzikas festivāls "Padod uguni".

◊ 29. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** visi gaidīti uz grupas "A-Eiropa" koncertu "Tuvumā – tālumā".

◊ Visu augustu **Upesgrīvas "Rūķos"** norisināsies pasākumu cikls "Viesi verandā": 8. augustā koncertēs Emīla Dārziņa mūzikas skolas pēdējā kursa audzēkņi; 9. augustā notiks džeza mūzikas koncerts "Oskarotā kinomūzika"; 22. augustā koncertā "Atgriežas jaunie" uzstāsies Anna Marija Kubecka (klarnete), Daniils Bulajevs (vijole, alts), Maksims Taņičevs (klavieres); 17. augustā verandā viesosies Juris Hiršs.

Māksla

◊ 3. augustā **Spāres muižā** sarīkojums "Kad māksla un dziesma satiekas" – Andra Kalniņa gleznu izstādes noslēgums un Mārupes KN sieviešu vokālā ansambļa "Dzelde" koncerts.

◊ **Rojas kultūras centrā** aplūkojama Alekseja Naumova gleznu izstāde "Krāsu ceļojums".

◊ Līdz 15. augustam **Rojas Jūras zvejniecības muzejā** apskatāma Eināra Kviļa gleznu izstāde.

◊ 9. augustā **Ventspils Piejūras brīvdabas muzejs** kopā ar fotoapvienību "Kursa" aicina piedalīties fotomākslas klasiķa Valda Brauna 80 gadu jubilejas pasākumā "Sāļo vēju meistarstiķi". Paredzēts eksponēt fotomeistara darbu izstādi "Sāļie vēji", notiks meistarklase ar fotogrāfu, pasākuma dalībnieku plenērs, kurā tapušos labākos darbus paredzēts izrādīt plašākai publikai.

◊ Līdz 31. augustam **Liepājas muzejā** skatāma mākslinieces Ilzes Raudiņas gleznu izstāde "Apcere". Tā aptver mākslinieces 25 gadu darbības posmu kopš Latvijas Mākslas akadēmijas absolvēšanas 2000. gadā. Katru gleznu papildina personīgs un emocionāls stāsts par to, ko mākslinieces tajā ir iegleznojusi.

◊ Līdz 3. septembrim **Liepājas koncertzāles "Lielais dzintars"** mākslas telpā "Civita Nova" skatāma līdz šim lielākā Baltijas laikmetīgajam dizainam veltīta izstāde "Tactile Baltics", kurā piedalās 19 dizaineri no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Izstāde iepriekš guvusi izcilus panākumus "Dizaina nedēļā 2025" Milānā. Liepāja kļuvusi par pirmo vietu Latvijā, kur izstāde apskatāma.

Citas lietas

◊ 1. un 2. augustā **Mazirbē** notiks Lībiešu svētki.

◊ 2. augustā **Amatu mājas pagalmā Ventspilī** notiks Ventspils muzeja otrās Podnieku dienas – aizraujošas virpošanas sacensības meistariem un tautas klase ikvienam. Kurzemes cepļa kurināšana un atvēršana 3. augustā, Amatu dienā, Piejūras brīvdabas muzejā.

◊ 8. augustā Kuldīgas novada **Vārmes muižas parkā** Maizes svētki.

◊ 9. augustā **Grobiņā pie Ālandes upes** vides mākslas takas "Aci pret aci ar dabisko" atklāšana. Tā būs trīs mākslas objektu saspēle, kas aicinās apmeklētājus izjust dabu kā vēsturi, nākotni un dzīvību vienojošu telpu. Šeit līdz 2027. gada beigām varēs apskatīt trīs mākslinieku Ievas Vieses, Kristas Dinteres un Riharda Vītola darbus.

◊ 16. augustā **Saldus novada Ošeniekos** notiks Saulespuķu svētki.

◊ 16. augustā **Laidu muižā** Kuldīgas novadā ECHO festivāla noslēguma vakars ar skaņu, gaismu un klātbūtni.

◊ 16. augustā Saldus novada **Airītes stacijas Kultūršķūnī** muzikāls veltījums dzejniekam Mārim Čaklajam.

◊ 22. augustā **Saldus ezera pludmalē** mūziķa Chris Noah koncerts.

◊ 22. un 23. augustā **Kuldīgā** norisināsies Demokrātijas festivāls.

◊ 23. augustā **Rojas brīvdabas estrādē** Latvijas senioru deju svētki "Atgriezies Rojas kāpās".

◊ 24. augustā **Lutriņu pagastā** muzicēs saksofonists Uldis Folkbergs.

◊ 29. un 30. augustā koncertzālē **"Lielais dzintars"** ikviens interesents aicināts piedalīties konferencē "Vision & voices 2025", kas piedāvās fotogrāfu uzrunas un lekcijas, tīklošanās iespējas, pieredzes apmaiņu, fotoplenēru un meistarklases. Konference pulcēs fotogrāfus, redaktorus, mediju līderus, akadēmiķus un kultūras nozares pārstāvjus, lai diskutētu par fotogrāfijas nākotni digitālo pārmaiņu un mākslīgā intelekta laikmetā. Dalība ir bez maksas.

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu "Kurzemes Vārds", "Talsu Vēstis" un "Saldus Zeme" bezmaksas pielikums.

Projekta vadītāja un redaktore:
Anda Pūce, "Kurzemes Vārds".
Kontakti: tālrunis 26436485, e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

PROJEKTU ATBALSTA VALSTS KULTŪRKAPITĀLA FONDS

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Latviešu vēsturiskās zemes

Kurzemes Vārds · Talsu Vēstis · Saldus Zeme LAIKRAKSTS SALDUS NOVADAM

Internetā pieejams mājaslapā sz.lv, retalsi.lv un reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.